

Tisková zpráva

Proč je v Česku stále na 5 milionů exekucí? Analýza mapuje 20 let byznysu s dluhy. Řešení jeho následků mají poslanci na stole

Praha, 12. 4. 2021 – Přehled toho, jak vznikaly a rostly dluhy od nultých let do současnosti přináší nová analýza. Ta identifikuje celkem čtyři pilíře byznysu s dluhy, z nichž se tři v uplynulých letech podařilo zákonodárcům odstranit či omezit. Poslance tuto středu 14. dubna čeká závěrečné akličové projednávání novely exekučního řádu, která má řešit vedle přetrvávajících důsledků systémových příčin dluhových pastí z minulosti poslední z pilířů – volný trh s exekucemi.

Obcházení soudů nebo soudní pasivita. Nepřiměřené advokátní odměny u malých dluhů. I minimální regulace nemorálních, zejména nebankovních, půjček. To jsou tři ze čtyř pilířů exekučního byznysu, které se podle analytiků podařilo postupnou novelizací klíčových kodexů odstranit. Politici mají nyní možnost zregulovat nejen zbývající neřád v podobě konkurenčního prostředí exekutorů, ale zároveň vyřešit nešťastnou exekuční minulost Česka – zastavení statisíců nevymahatelných i protiprávních exekucí. Hlasování o novele exekučního řádu proběhne ve Sněmovně už za týden.

Dluhová problematika je tématem, které v České republice vytrvale rezonuje. Na otázku, jak se stalo, že je u nás ještě stále vedeno téměř 4,5 milionů exekučních řízení proti více než 720 tisícům lidí a statisíce dalších na dluhích vůči státu, odpovídá výzkumný tým Centra pro společenské otázky – SPOT. Analýza narušuje převládající étos osobní odpovědnosti za dluhové pasti, který dosud zásadně ovlivňoval debatu o předluženosti. Zatímco tři ze čtyř pilířů obchodu s dluhy už se podle autorů podařilo v uplynulých letech vyřešit, hlavní problém přetrvává v jejich důsledcích.

„Podmínky pro vznik dluhových pastí vytvořil stát, byť na nich ještě stále vydělávají konkrétní soukromí aktéři,“ vyzdvihuje hlavní zjištění analýzy Lucie Trlifajová, šéfka výzkumníků ze SPOTu. V současnosti je například stále vedeno na 200 až 300 tisíc protiprávních exekucí nařízených na základně nicotných rozhodčích nálezů. *„Důkazní břemeno a odpovědnost za zpětné narovnání tohoto stavu je přesouváno na jednotlivé dlužníky, kteří však ve většině případů nemají ekonomické, právní ani jiné kapacity narovnání dosáhnout,“* dodává Trlifajová.

Vedle vypořádání se s historickou zátěží v podobě milionů nevymahatelných exekucí analýza upozorňuje na nutnost nastavení systému tak, aby nevznikaly dluhy nové, ale i na potřebu jeho reformy v oblasti samotného exekučního vymáhání. Stát podle autorů svěřil soukromým podnikatelům soudní moc a nechal je o zakázky soutěžit. *„Primárním cílem není a nebylo často vymoci původní dlužnou částku, ale spíše vydělat na celém procesu vymáhání,“* přibližuje smutnou praxi Radek Hábl i Institutu prevence a řešení předlužení. Tratí na tom podle něj vedle dlužníků a daňových poplatníků i samotní věřitelé. Na otázku, proč tomu tak je, odpovídá: *„Prorůstání exekučního byznysu do politiky vede k tomu, že se klíčové zásadní změny dlouhá léta blokují.“*

Milníkem v odstraňování byznysu s dluhy byl podle analytiků vedle povinného licencování nebankovních úvěrových společností z roku 2016 a omezení neadekvátních advokátních odměn u nízkých dluhů také zákaz využívání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, kdy se z původně malých dlužných částek stávaly dluhy i statisícové. Analýza, kterou zpracoval výzkumný tým Centra pro společenské otázky - SPOT ve spolupráci s odborníky z Institutu prevence a řešení předlužení, je v plném znění ke stažení na

Kontakt pro média:

Lucie Nemešová
IPŘP a SPOT – média
lucie@storyhunters.cz
602 325 029

pracevobci.cz/upload/studies/24/Jak-rostly-dluhy-FINAL.pdf. Příběh jednoho dluhu pana R. je ke stažení na <https://www.pracevobci.cz/clanek/pribeh-jednoho-dluhu>.

...

Centrum pro společenské otázky – SPOT

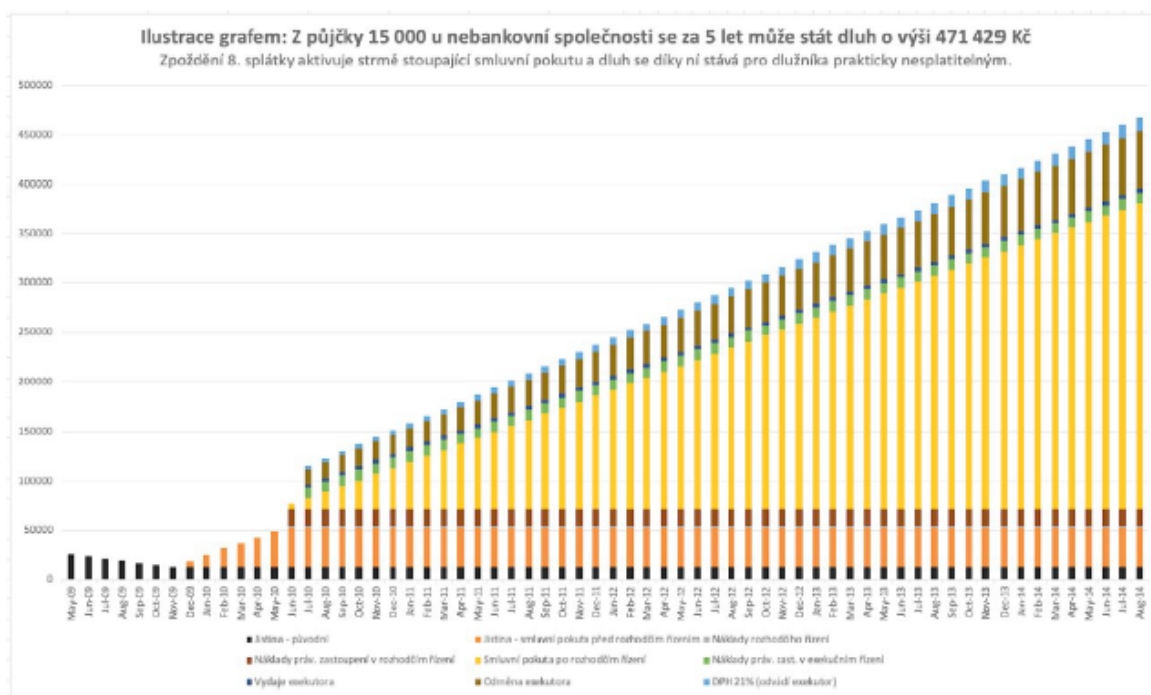
Centrum pro společenské otázky od roku 2011 provádí a podporuje výzkum v oblasti společenských věd a poskytuje poradenskou činnost v sociální oblasti s cílem nacházet a nabízet modely, koncepty a praktická řešení, která by napomáhala demokratickému, ohleduplnému a důstojnému soužití. Podíleli jsme se na výpočtu [Důstojné mzdy](#), rozvíjíme modely [podpory dlouhodobě nezaměstnaných](#), Více o SPOTu na www.centrumspot.cz.

Institut prevence a řešení předlužení (IPŘP)

Nezávislý think-tank, který se zaměřuje na problematiku zadluženosti domácností, exekucí a osobních bankrotů. Cílem je snížení množství lidí v exekuci, kultivace českého systému vymáhání pohledávek a minimalizace prostoru pro nemravný obchod s dluhy. Podíleli jsme se na [Mapě exekucí](#) a [Mapě bankrotů](#), spolupracujeme na kampani [Exekuční neřád](#). Více o Institutu na www.institut-predluzeni.cz

...

Příloha I: Graf znázorňující, jak se z půjčky 15 tisíc korun stal téměř půl milionový dluh

Zdroj: Analýza Jak rostly dluhy, Centrum pro společenské otázky – SPOT, 2021

